

AVSKYTINGSPLAN FOR SETESDAL RYFYLKE 2022

Innledning

Årets avskytingsplan har framkommet som et resultat av diskusjonene om bestandsstatus, mål og virkemidler. Målene i den gjeldende bestandsplanen ligger selvfølgelig i bunnen, men det er også forsøkt å ta hensyn til de signaler som er kommet fra rettighetshavere og andre med interesser i villreinforvaltningen. Prosessen er gjennomført som et samarbeid mellom styret i SRV og Kurt Jerstad ved Jerstad Viltforvaltning. Det tradisjonelle figurgrunnlaget er også i år ajourført.

I 2021 kom det dessverre et nytt moment som sterkt påvirker vårt handlingsrom når det gjelder bestandsforvaltningen. Alle som er interessert i villrein kjenner til at det i 2016 ble påvist CWD, eller skrantesjuka, på rein i Nordfjella. Samt den etterfølgende fjerning av all rein i sone 2 i dette villreinområdet. I flere år etterpå har det i nærliggende områder blitt tatt mange prøver av rein, hjort og elg uten å påvise sykdommen. Høsten 2020 ble det imidlertid påvist CWD hos en voksen bukk på Hardangervidda. Dermed har sykdommen kommet et langt skritt nærmere Setesdal-Ryfylke. Vi må gjøre det vi kan for å unngå at sykdommen kommer hit. Erfaringene til nå tilsier at det i størst grad er eldre bukk som er bærer av sykdommen. Det er også disse som i størst grad vandrer langt og utnytter randområder og dermed kan komme i kontakt med dyr fra andre villreinområder. Signaler fra Miljødirektoratet går på at vi nå må redusere andelen storbukk betydelig samtidig som dette ikke er tiden for å øke bestands-størrelsen. Vi har altså plutselig måttet gå fra å ønske mer bukk i randområdene til å redusere bukkeandelen kraftig.

Sist høst ble det heldigvis ikke registrert noen positive CWD-prøver i noen villrein-områder. Situasjonen er imidlertid langt fra avklart. Vi har nylig mottatt et brev fra Miljødirektoratet som sier at det fremdeles er viktig å holde storbukkeandelen lav og sørge for tilstrekkelig antall prøver.

Bestandsstørrelse

På grunn av områdets størrelse og topografi er det svært vanskelig å få nøyaktige tall for bestandsstørrelsen i Setesdal-Ryfylke. Det har derfor i noen år vært et uttalt mål om å få gjennomført en vintertelling (minimumstelling) i hele området. I inneværende år er det bevilget penger til en slik telling. For at en slik telling skal bli vellykket kreves det imidlertid spesielle værforhold. Det må komme nysnø over hele området og deretter må det være et par dager med rolig vær med gode flyforhold. Dette forekommer relativt sjelden og i skrivende stund har det ikke vært gode nok forhold til å gjennomføre en slik omfattende telling.

Kalvetellingene i juni-juli, hvor det telles antall dyr i fostringsflokker fotografert fra helikopter, er svært viktige for å vurdere kalveandelen. Ved årets kalvetelling ble det funnet 1192 dyr i nord, men bare 117 i sør. Dette siste er påtakelig siden i sør ble sett mer spor og møkk på snøfonnene enn på mange år.

Ved hjelp av kalvetellinger og strukturtellinger kan vi beregne bestandsutviklingen. Ved de siste tellingene har vi ikke fått fram tall som har kunnet bekrefte våre tidligere bestandsestimater. Vi velger derfor å justere bestandsanslaget noe ned. Vi legger nå til grunn at det vinteren 20-21 var 1700 dyr i nord og 1100 dyr i sør. Disse tallene er hhv et anslag gjort av styret og en beregning fra kalvetellingen i sør i 2019. Ved alle beregningene bruker vi en naturlig dødelighet på 6,5% per år. Vi legger nå til grunn at vi har en vinterbestand på ca 3000 dyr. I tabellen nedenfor er det vist hvordan vi fra dette kommer fram til et fellingsmål for 2022 og en antatt bestandsstørrelse neste vinter.

Vinter 21-22	2997	Antatt vinterbestand denne vinteren
Derav s/u	1686	Beregnes fra andelen i siste brukbare strukturtelling
+ Kalvetilvekst	710	= $1686 \times 0,421$ (421= snitt antall kalv per 100 s/u i 2019-2021)
Høstbestand	3706	= Vinter 19-20 + Kalvetilvekst
- Jakt	450	= Antall dyr som planlegges felt
- Irregulær avgang	212	= 6,5% av Høstbestand etter jakt (Alt svinn utenom lovlig jakt)
Vinter 22-23	3045	= Høstbestand, minus Jakt og minus Irregulær avgang

Som vi la til grunn i forrige avskytingsplan fikk vi en betydelig høyere kalveproduksjon siste år enn året før. Kalveproduksjonen har imidlertid variert mye de siste tre årene. Vi velger derfor å legge gjennomsnittet for de tre siste årene til grunn for forventet kalvetilvekst inneværende år. Ved å felle 450 dyr vil vi trolig få en svak bestandsvekst til neste vinter. Dette ser fint og nøyaktig ut fra regnearket. Det er imidlertid knyttet usikkerhet til tallene. Det er alltid muligheter for inn- og utvandring. Det er likeledes ikke sikkert at kalveproduksjonen vil bli som forventet. Oppsettet ovenfor kan derfor gjerne sammenlignes med et budsjett. Det er det beste vi har å styre etter fram til vi får nye tall.

I nordområdet ble det også utenom voksen bukk felt en del flere dyr enn de siste par årene. Dette kan ikke tillegges veldig mye vekt, men det tyder ikke på en vesentlig nedgang i bestanden.

Bukkeandel og andre bestandsforhold

Etter at CWD ble oppdaget i Nordfjella i 2016 har Hardangervidda som naboområde vært under stort press fra ulike miljømyndigheter om å redusere bukkeandelen i bestanden kraftig. Før vi begrunner vårt valg for årets avskytingsplan ser vi litt på hvordan utviklingen har vært på Hardangervidda. I 2015 (året før CWD ble oppdaget) hadde de 17% fridyrkort. I 2019 hadde de 100% bukkekort og av de felte dyrene var 98% eldre bukk. I 2020 ble det tildelt 50% bukkekort og 50% fridyrkort. Av disse ble det felt 50% voksne bukker. I 2021 ble det en mer normal fordeling blant de felte dyrene, men det ble likevel felt 27% voksen bukk.

I GPS-prosjektene viste det seg at 4 av 14 merkede simler minst en gang krysset grensa mellom nord- og sørområdet. Vi vet ikke hvor mange dyr disse simlene har vært sammen med, men det viser at nord og sør ikke er klart adskilt. En merket bukk holdt seg i 2021 helt nord mot Haukeli. Denne bukken passerte veien mellom Brokke og Suleskard på julaften og har nå i en periode holdt seg helt nede ved Kvifjorden. Dette viser også at det ikke er et klart skille mellom bestanden i sør og nord. Det er på denne bakgrunn vi i 2021 valgte å øke andelen fridyrkort også i sørområdet.

Det var knyttet stor spenning til hvordan den kraftige økningen av fridyrkort ville slå ut på fellingsresultatet. Det er nå lagt til rette for digital registrering av felte dyr. Dette gir imidlertid ikke muligheter for registrere om dyrene er felt i en annen kommune enn der kortene er tildelt. Dette skaper en usikkerhet om fordeling av antall felte dyr i nord og sør. Vi antar imidlertid at i dagens situasjon er det relativt få kort som flyttes mellom nord- og sørområdet. I nord ble det en liten økning i avskytingen av både både bukker og simler. I sør ble det nesten en dobling i uttaket av eldre bukk. Etter fjerning av simple/ungdyr-kortene har det blitt felt betydelig færre ettårsbukker slik at rekrutteringen til eldre bukk er bedre enn før. Det ble ingen vesentlig endring i uttaket av simler. Produksjonsgrunnlaget er derfor intakt.

I dagens situasjon med skrantesjuka er vi nå under press fra «øvrigheta» om å redusere andelen voksen bukk i bestanden. Det har imidlertid ikke kommet noe konkret tall om hvor lav storbukandelen bør være. Vi velger derfor å ha som målsetting at den skal være mellom 8 og 10%. Hvis dette ikke er lavt nok bør vi få et konkret tall å forholde oss til. Ut fra strukturtellingene i høst har vi nå en storbukandel på mellom 8 og 11%. På denne bakgrunn mener vi at vi kan ha samme avskytingsplan i år som i fjor.

Storbukandelen er nå, og vil trolig forbli en stund framover, betydelig lavere enn målene i bestandsplanen. Dette er imidlertid en spesiell situasjon. Dersom vi igjen kan operere fritt uten å ta hensyn til CWD vil målene i bestandsplanen gjelde. Det kan da være aktuelt med en totalfredning av bukk et år eller to for å få storbukandelen raskt opp igjen.

Forutsetninger

Ved utarbeidelse av årets avskytingsplan for Setesdal Ryfylke er følgende hovedpunkter lagt til grunn:

- Denne vinteren har vi ca 3000 dyr.
- Det ble dokumentert 398 kalver ved kalvetellingen i 2021 (324 i 2020), mens den antatte produksjonen var ca 800 kalver.
- Avskytingen var 392 dyr. Dette tilsvarer 87% av fellingsmålet (68% i 2020).
- Det er lagt til grunn at det har vært en økning på ca 200 dyr det siste året.
- Vi kan forvente en produksjon på ca 700 kalver i 2022.
- Det er i dagens situasjon et mål å holde bestanden stabil. Derfor må minstearealet også i år være forskjellig i sør og nord.
- I tråd med dette settes fellingsmålet til 450 dyr, 300 i nord og 150 i sør. Dette er samme totaltall, men en forskyving fra i fjor på 50 dyr fra nord til sør.
- Kortfordelingen settes som følger:

	Frie dyr	Simle/ungdyr	Simle	Kalv
Nord	40	0	20	40
Sør	30	0	25	45

Avskytingsplanen

Ved jakta i 2021 ble det oppnådd ca 18% felling, mens det i avskytingsplanen var lagt til grunn 21 % felling. Vi oppnådde dermed 87 % av fellingsmålet på 450 dyr.

På grunn av situasjonen med CWD har vi nå noenlunde stabil bestandsutvikling som mål både nord og sør for Steinsbuskaret. Siden forventet fellingsprosent er svært ulik i sør og nord (hhv 13 og 25% i 2021) må vi fortsatt operere med to ulike minsteareal. De to minstearealene holdes derfor uendret på 3,5 km² i sør og på 2,0 km² i nord. Samlet fellingsmål holdes uendret i forhold til i fjor. Dette gir en samlet kvote i Setesdal Ryfylke på 2170 kort.

**Avskytingsplan for Setesdal - Ryfylke villreinområde
2022**

Forutsetninger avskytingsplan 2022:

Fellingsmål: Totalt: 450 Nord: 300 Sør: 150

		Nord	Sør
Minsteareal:		2,0 km ²	3,5 km ²
Kortfordeling:	F	40 %	30 %
	S/U	0 %	0 %
	S	20 %	25 %
	K	40 %	45 %

Forventet felling: 21 %

Lag	Areal km ²	Sum	Tildelte dyr S-R 2022				Forventet felt	
			F	S/U	S	K	Tot.	Bukk
Odda	159	79	32	0	16	32		
Suldal	802	401	160	0	80	160		
Vinje	227	113	45	0	23	45		
Bykle	688	344	138	0	69	138		
Sum Nord	1877	937	375	0	188	375		
Bykle	105	30	9	0	8	14		
Valle	480	137	41	0	34	62		
Sirdal	746	213	64	0	53	96		
Forsand	305	87	26	0	22	39		
Hjelmeland	515	147	44	0	37	66		
Gjesdal	40	11	3	0	3	5		
Bygland	544	155	47	0	39	70		
Åseral	394	112	34	0	28	51		
Kvinesdal	441	126	38	0	32	57		
Hægebostad	76	21	6	0	5	10		
Njardarheim	634	194	61	0	47	86		
Sum Sør	4279	1233	374	0	307	554		
Sum S-R	6156	2170	749	0	495	930	456	236